

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Cekovni račun št. 14.335.

Štev. 36

Maribor, sreda, dne 5. maja 1937

Leto XII

Gospodje industriji bi radi kasirali delavske pravice

Dnevno časopisje prinaša sklepe industrijcev brez besedice protesta.

Dne 28. aprila se je vršil v Ljubljani občni zbor »Zveze industrijcev«. Gospodje so se na tem občnem zboru razgalili in pokazali, da mislijo samo na to, kako bi povečali svoj profit in magari tudi z demontažo še te skromne socialne zakonodaje, kolikor jo naše delavstvo ima.

»Slovenec« je napisal o tem zborovanju celo stran dolgo poročilo, v katerem čitamo med drugimi tudi tole:

»Predvsem gre za revizijo čl. 219 obrtnega zakona, nadalje za revizijo čl. 220, nadalje za ureditev zastaranja službenih prejemkov, ker je sedanj rok treh let predolg. Industrija ponavlja zahtevo, da se aktivirajo razsodiščni odbori tudi v naši banovini.«

Take želje ima torej industrija. Delavstvo naj izgubi pravico enotedenske mezde v boleznih in v slučaju važnega zadržka, ki ga je oviral opravljati službo, če tega zadržka ni sam zakrivil, nadalje ne bi smelo zahtevati mezdo za izstavitev in prekinitev dela, ki ga opravlja v tovarni v akordu, ako se pokvari stroj itd.

Želja podjetnikov je tudi, da bi se rok za izloženje neplačane mezde, ki je sedaj tri leta, skrajšal. Uslužbenec, ki šele čez leta pride na to, da ga je delodajalec pri izplačilu mezde ogoľufal, naj bo torej zaščiten, na ta način, da se proglasi neizterjano mezdo že po par tednih za zapadlo.

Poleg tega naj o delavskih zahtevkah odločajo razsodišča pod predsedstvom političnih upravnih uradnikov, namesto neodvisna sodišča in sodniki, ki jih noben režim ne more premestiti.

Višek nesramnosti pa je, kar pravi »Slovenec« v očigled tem zahtevam v svojem poročilu:

»Akcijska industrije za revizijo socialnih določb obrtnega zakona nima protisocialne tendence, ker zahteva »Akcijska industrije za revizijo socialne določbe za in izvajajo.«

Zahteve industrijcev po reviziji zakona § 219 in 220 imenuje »Slovenec« zahtevo brez protisocialne tendence! To si velja zapomniti! Kakor si tudi sicer velja zapomniti molk časopisov, ki so te zahteve industrijcev zabeležili, ne najdejo pa niti besedice protesta v prilog delavstvu.

Apetit gospodov industrijcev še vedno ni potolažen s tem, da so dosegli razveljavljanje § 219 za rudarje. Sedaj se pripravljajo na nadaljnjo demontažo socialne zakonodaje ob sumljivem molku prav tistega časopisja, ki je molčalo tudi takrat, ko so rudarjem vzeli pravico do enotedenske mezde v boleznih.

Lepo izgledamo! Kdo torej neti razredni boj? Ali ne tisti, ki hočejo vzeti delavstvu poslednje, kar mu daje socialna zakonodaja?

Bojkotirana univerza. Nemška univerza v Göttingenu vabi na proslavo 200letnice svojega obstoja. Veliko univerz je povabilo zavrnilo, ker v Nemčiji sploh ne obstoji svoboda znanosti, niti osebna svoboda za znanstvenike. Med univerzami, ki so odklonile povabilo je tudi univerza v Newyorku.

Širite naš list!

Po prvem majniku

Ogromne manifestacije delavstva v svobodnih deželah in drugod

Kmalu bo petdeset let, odkar je proglasilo delavstvo prvi majnik za praznik dela in manifestacije za socialne in politične pravice izkoriščane ljudstva. Že do danes so uvedle praznik dela tudi nekatere države. Tako Čehoslovaška in Nemčija, ki sta dva klasična primera, v katerih se zrcali pomen prvega majnika, zakaj tu je demokracija, svoboda, tam pa absolutni diktat »vodij«.

S priznanjem praznika dela je v javnosti zmagalo moralno načelo, da je delo najvažnejši faktor v človeški družbi. To je velika zmagava. Praznik dela je pa tudi dan, s katerim se hoče oziroma bi se moralo počastiti in vpoštevati delavca, ki vse delo opravlja. S praznovanjem dela se torej priznava, da je delavstvo najbolj aktiven faktor v družbi, s katerim mora družba računati in mu dati svobodo v udejstvovanju, ker je pravzaprav temelj vsega javnega političnega in gospodarskega življenja.

Državno praznovanje prvega majnika dokazuje, da je to načelo zmagalo, istotako pomeni zmagava tega načela svobodno praznovanje, ki je v nekaterih deželah običajno. V državah pa, ki praznovanje prvega majnika prepovedujejo ali ga zlorabljajo povsem v napačnem pomenu, pa to načelo še ni zmagalo, kar je znak, da vladajo tam še vedno zakrknjeni absolutistični papirsko-reakcionarni vplivi, ki spoštujejo samo oblast in kapital, ne pa delo in delavce, ki torej kategorično dele družbo v dva razreda.

Prvi majnik proslavlja v prvi vrsti delavec, ne toliko zaradi važnosti

dela, kakor zaradi svojih pravic, ker je delavec najvažnejši faktor v družbi, ki vrši delo in vzdržuje vse. Delavec je človek, kakor kapitalist ali oblastnik. V rojstvu ne tega ne onega ni privilegijev, ni fizične in ne duhovne razlike. Zato hoče delavec sodelovati v družbi kot enakopraven član. Zato se bori, zato manifestira

prvega majnika in bo manifestiral, dokler družba popolnoma prizna pomen dela in delavca v družbi in si delavec izvojuje popolno svobodo za sodelovanje v njej.

Za zmagava tega načela se bori delavstvo predvsem. Proslava letošnjega delavskega praznika povsod to potrjuje.

Potek proslave

V inozemstvu so proslavljali 1. maj v vseh demokratičnih državah zelo slovesno:

V Franciji je delo povsod počivalo, ker je vlada ugodila želji delavstva in proglasila 1. maj za delavski praznik. Po vseh mestih so bile velike prireditve in povorke.

Na Čehoslovaškem so priredili socialisti 1. maja velike odhode in nad tisoč zborovanj v vseh večjih krajih. 1. maj je v ČSR, kakor znano, državni praznik.

Zelo slovesno je praznovalo 1. maj socialistično delavstvo v Belgiji, v znamenju protifašističnih gesel.

Enako glase poročila iz Švice in Holandske.

V Angliji so praznovali 1. maj po vseh industrijskih centrih. V Londonu so bila ogromna zborovanja v ondotnih parkih.

Slovesno je praznovalo 1. maj delavstvo nordijskih držav na Danskem, Švedskem in Norveškem ter Finskem.

Kljub omejitvam je praznovalo 1. maj delavstvo tudi na Poljskem in na Ogrskem (v Budimpešti).

V Newyorku je v sprevedu korakalo 200.000 delavcev in delavk.

Vsepovsod so se vršile manifestacije za demokratično Španijo in proti fašizmu.

Ukrajina, Litva, Letonija, Latvija, Poljska, Rumunija, Bolgarija.

V fašističnih deželah

v Nemčiji in Avstriji so diktatorji komandirali delavstvo k uradnim proslavam. Socialistično usmerjeno delavstvo pa je izrabilo priliko za protirežimske akcije z razširjanjem letakov in prepovedanih časopisov.

Avstrijski socialisti in prvi majnik

Dunajski socialisti so v noči na prvi majnih razširili po Dunaju jako mnogo letakov, v katerih zahtevajo obnove svobodnih strokovnih organizacij, ker delavstvo ne bo prej prenehalo z bojem za delavske socialne in politične svoboščine.

Poražena vlada na Japonskem

Delavska socialistična stranka je podvojila svoje mandate

Na Japonskem imajo predvsem spor med politiki in vojaštvom. Vojaški krogi zahtevajo še odločnejše imperialistično politiko, dočim se politične stranke upirajo neizmernemu oboroževanju in obdavljenju v ta namen. Vojaški krogi so že grozili z vojaškim udarom. Sestavljena je bila nova vlada z vojaškim vplivom, ki je parlament razpustila. Volilni program je bil gospodarska in vojaška obnova Japonske. Vladna agitacija se je skoraj vršila v fašističnem duhu.

Volilni uspeh pa je vladinovec razočaral, ker z njim fašizem ni prav nič pridobil. Obe meščanski stranki (Minseito in Sejukaj) sta celo pridobili. Glavno zmagava pa je

odnesla socialistična delavska stranka, ki je podvojila število svojih mandatov, čeprav je vlada mislila, da jo je že zadavila.

Po še netočnih poročilih so dobile stranke Minseito 152, liberalna Sejukaj 138, konservativci 16, socialistična delavska stranka 32, nacionalna liga 7, stranka Tohakaj 10, neodvisni 19, ostali 5 mandatov.

Razmerje v parlamentu se bistveno ni izpremenilo. Vlada ni zadovoljna. Morda se bo pogajala s strankami ali pa razpustila novi parlament. V slučaju volitev bi se utegnile združiti opozicijske stranke proti vojaštvu. To bi pa dovedlo najbrže do vojaške diktature.

Blumova vlada trdna

Ljudje, okuženi s fašistično miselnostjo, ki pozna samo zapoved diktatorja, ne razumejo, kako more obstojati vlada, ki dopušča diskusijo in kritiko v javnosti

Reakcija neprestano pripoveduje o kritičnem položaju francoske vlade. Zlasti se to v ogabnih nijansah pojavlja pred vsakim pomembnejšim pojavom ali pred zasedanjem zbornice. Vse te klevete in strupene želje klerikalizma so se pa izkazale kot demagoške fraze, ker je vlada v vseh »kritičnih« primerih v parlamentu dobila zaupnico z veliko večino.

Kdor pa pozna položaj v Franciji

in ne mara varati sebe in javnosti, pa mora priznati, da je položaj Blumove vlade trden, dasi se tuptam pojavljajo diskusijska vprašanja v ljudski fronti, kar je pa itak naravno, ker mora razpravljati o raznih problemih, ki se pojavljajo izven programa, na katerem se je ljudska fronta zedinila pred sestavo vlade.

Vlada je prav v tem zasedanju predložila zopet dva nova predloga,

S. Soukup predava v Beogradu

Predsednik čehoslovaškega senata na zasedanju parlamentarne Male zveze

Dne 6. t. m. prispe skupina čehoslovaških parlamentarcev v Beograd k zasedanju II. konference parlamentarne Male zveze. V delegaciji bo tudi predsednik čehoslovaškega senata s. Soukup, ki bo ob tej priliki na povabilo centrale za delavsko izobrazbo v Beogradu, dne 8. maja ob 6. uri zvečer imel javno predavanje o socialni politiki v Čehoslovaški v dvorani Delavske zbornice.

Beograjske »Radničke Novine« pozdravljajo s. Soukupa, ki je že pred svetovno vojno gojil ozke stike s tedanjim socialističnim gibanjem v Srbiji in se je udeležil tudi ustanovnega kongresa srbske socialne demokratične stranke.

in sicer zakon o starostnem zavarovanju in zakon o najetju desetmiliardnega posojila za javna dela. V kratkem predloži vlada zbornici tudi načrt o saniranju kmetijskih dolgov.

Dne 29. aprila je imel Blum v zbornici velik notranje politični govor ter je napovedal, da preide vlada po tem zasedanju zbornice v novo fazo svojega dela v zmislu skupnega programa ljudske fronte.

Francoska vlada je v ugodnem položaju, da je Franciji potrebna taka vlada, zato reakciji z odstopom še ne bo napravila veselja.

Protinapadi Baskov

Vladina letala potopila največjo nacistično vojno ladjo „España“

V ospredju vojnih dogodkov v Španiji se nahaja baskiško bojišče ob Biskajskem zalivu, kjer vodijo že 120 dni hude boje za posest obmorskega mesta Bilbaja, obenem glavne mesta baskiške pokrajine.

Nacisti napadajo na tem odseku fronte, kjer so čez zimo zbrali precejšnje rezerve vojnega materiala in municije, pa tudi čet.

Zadnje čase so razpolagali tudi z izredno velikim številom letal nemškega izvora. 30 takih letal je tudi uničilo sveto mesto Baskov Guernico in pobilo z bombami na stotine starcev, žen in otrok.

Sedaj so na tem delu fronte, v oddaljenosti kakšnih 20 km od Bilbaja začeli Baski z uspešnimi protinapadi, ki bodo najbrž precej zavrlj nadaljnje prodiranje nadmočnega sovražnika na tem delu fronte.

Letala prihajajo iz Nemčije?

Praški španski poslanik je izjavil, da startajo vojna letala, ki prihajajo v baskiške pokrajine, na letališčih južne Nemčije in lete, opremljena z bombami v nočnih urah preko Francije, da so do zore v Španiji, kjer potem vrše bombardiranja. Preiskava bo pokazala, v koliko je to točno. Spričo silnega napredovanja tehnike to ne bi bilo povsem izključeno.

»España« na dnu morja

Najhujša izguba je doletela nacistično vojno mornarico, ki je strazila na morju pri Bilbaju. Njeno največjo ladjo, 15.700 tonsko križarko »España« je zadelo par bomb iz vladinega letala, da se je takoj nato potopila. Na ladji je bilo 850 mož posadke. Nacisti so reševali samo častnike, moštvo, kar se ga je rešilo

s plavanjem, so izvlekli iz vode baskiški ribiči na svoje čolne.

Potop »España« nima primera v vojni zgodovini, ker se še ni zgodilo, da bi letala potopila vojno ladjo, zato je drzen čin vladinih letalcev vzbudil zanimanje po vsem svetu.

Zatišje na ostalih frontah

Na ostalih frontah ni bilo posebnih dogodkov. Pred Madridom so bili topniški boji.

Zavzetje utrjenega gnezda

Vladine čete so zavzele utrjen samostan Devica Marije de la Caveza, ki leži 19 km severno od mesta Andujara (mesto ob reki Guadalquivir v južni Španiji, 70 km od Cordobe proti zapadu), čigar posadka je branila to postojanko daleč v zaledju od vladinih čet zasedenega ozemlja. Kdo neki bo sedaj kriv, ako je bil razdejan samostan, ki je služil nacistom kot trdnjava?

Socialistični volilni uspeh v Franciji

Združena reakcija je pogorela

V južnovzhodnem volilnem okraju Sete se je vršila volitev poslanca namesto umrlega socialista Saletteja. Za socialiste je kandidiral Blumov tajnik Julij Moch. Desnica ni postavila svojega kandidata, pač pa je podprla neosocialista Escarguela. Socialistični kandidat je dobil okoli 5250 glasov, dočim so reakcionarci dobili okoli 200 glasov manj. Pripomniti je treba, da so komunisti imeli svojega kandidata, ki je dobil okoli 3000 glasov. Izvolitev socialističnega poslanca v tem okraju je torej sigurna.

Nova volilna zmaga angleške delavske stranke

Porazeni konservativci

Pri dopolnilni volitvi v spodnjo zbornico v volilnem okraju Wandsworth v Angliji je zmagal kandidat delavske stranke. Kandidat delavske stranke Nathan je dobil 12.406, konservativec Jenninger pa le 11.921 glasov.

Jugoslovanski parnik potopil angleškega. Pri Ostende ob belgijski obali je jugoslovanski parnik »Plavnik« zavozil v angleški parnik »Alecto« in ga potopil. S potopljenega parnika so se rešili samo trije mornarji.

Dama in po svetu

Mestnih občinskih volitev še ne bo? V beograjskem občinskem svetu je bilo razrešenih 18 občinskih svetovalcev ter imenovanih 24 novih.

Stavka cementaren v Splitu končana. V sporu med cementarnami in delavstvom je bil te dni dosežen sporazum in stavka v pondeljek končana. Sporazum je bil dosežen do konca leta 1938, ki bo potrjen s kolektivno pogodbo, kakor so delodajalci obljubili. V sporazumu so določene minimalne mezde za žene Din 2.50, za moške delavce nad 18 let starosti se zvišajo vsem, ki niso imeli Din 4 na uro, na Din 4. Delavcem, ki so imeli pred stavko Din 4 in več se zvišajo mezde za 6 odstotkov. Sporazum lahko odpove ena obeh strank štiri mesece pred potekom, sicer velja še eno leto. V ostalem pa so v kolektivnem dogovoru določbe, ki imajo svojega oslonca v obrtnem zakonu in zakonu o zaščiti delavcev, katere mora (oz. bi moralo) vsako podjetje itak spoštovati.

Boj za jugoslovansko rudarsko industrijo. Za jugoslovanske rudnike so se potegovali nemški, angleški in italijanski kapitalisti. V boju so zmagali Angleži. Angleška družba »Pacific« je namreč sedaj dobila koncesije za 15 novih rudnikov bakra, svinca, cinka in kroma. V rudnikih bodo pričeli obratovati takoj. Tako

poroča ženevski list »Le Travail«.

Vpokojevci v Čateških toplicah.

Uprava toplic nam piše, da naše svoječasno obvestilo ni popolnoma točno. Uprava je odločila tako-le: »Vsi državni in banovinski vpokojevci iz Dravske banovine, kakor tudi njihovi nepreskrbljeni svojci imajo do preklica 25odst. popust pri sobah I. in II. razreda v času od 1. maja do 15. junija in pri kopelih I. in II. razreda v času od 1. maja do 30. junija ter od 1. septembra do 30. septembra. Vpokojevci iz Brežic uživajo 50odstotni popust pri kopelih I. in II. razreda, drugih ugodnosti ne uživajo.«

Mezde v Nemčiji. V Nemčiji imajo velik kemični koncern IG-Farben, ki je dosegel lani 704 milijone mark dobička, predlanskim pa 612 milijonov (nad 10 in 9 milijard Din). Vpoštete niso v dobičku investicije in odpisi. Delavcev so imele tov. lani 171.000, predlanskim 178.000. Delovni čas se je podaljšal od 42 na 47 ur tedensko. Celotne mezde znašajo z direktorskimi plačami in honorarji 251 milijonov in so se zvišale od lani za 24 milijonov. Dočim se je število delavcev zvišalo za 15,5 odst. od predlanskega, se je zvišala mezda ob ogromnem dobičku le za 9,5 odst.

V Turčiji so že pocenili sladkor. Pri nas se že dolgo bije boj za pocen-

nitev sladkorja. Zgodi se pa to vendar ne. V Turčiji so pa že napravili tak poizkus in res se je konzum po pocenitvi jako dvignil. V Turčiji so prebivalci porabili v juniju 1934 2845 ton sladkorja, po pocenitvi 1936 v istem mesecu 6423 ton, v avgustu 1934 2876 ton, v avgustu 1936 4921 ton, v oktobru 1934 3720 ton, v oktobru 1936 6302 toni, v novembru 1936 8845 ton. Tako so napravili v Turčiji. Oderuške cene in izvozne premije na račun domačih konzumentov, ne morejo pospeševati gospodarstva. Načelo gospodarstva je: solidne cene in solidne mezde, da se dviga konzum, kjer tega ni, vse vegetira in propada.

General Franco je uvedel fašistični pozdrav. General Franco v Španiji je sedaj sam potrdil z uvedbo fašističnega pozdrava, kakšen je njegov namen in kakšen načrt ima njegova vojska? Naši klerikalci ga pa še vedno poveličujejo kot svojega junaka. Ves svet ga pozna, pozna njegovo abotno akcijo, naši klerikalci mu pa vijejo lavorjeve vence. Zalostno!

Vsak naročnik gotovo želi, da bi »Delavska Politika« začela čimprej izhajati trikrat na teden. To akcijo pa najbolj ovirajo naročniki, ki se ne zavedajo, da je treba naročnino poravnati sproti vsak mesec. Ali si tudi Ti z naročnino v zaostanku?

V ogledalu

Za zamenjavo kron 4 : 1. Kako je bil »Slovenec« vedno hud radi zamenjave kron v dinarje 4 : 1. Sedaj pa javlja, da se bodo v tem razmerju izplačale tudi vloge hranilcev bivše avstrijske poštne hranilnice v višini 40,5 milijonov kron. To pot pa se nad tem nič ne huduje, ampak poskuša raztolmačiti stvar svojim čitalcem tako-le: »Sedaj je kr. vlada pristopila tudi k reševanju tega vprašanja na pobudo naših slovenskih ministrov. Rešitev se bo marsikomu zdela, da ni prav zadovoljujoča, ker so upniki zahtevali več. Kajti vloge so bile deloma celo iz predvojnih časov, ko je bilo razmerje krono do dinarja 1.05 proti 1 (v zlatu), pa tudi če bi upoštevali tečaj krove dne 31. oktobra 1918 ob prevratu, bi se pokazal višji tečaj. Toda, ker je tudi drugače naša država usvojila načelo, da je razmerje krove in dinarja 1 : 4 (to so storile tudi druge države, ki so imele delno razvednoteno svojo valuto, pa so se vedno držale načela, da je denarna enota njihova ostala ista kot prej, brez ozira na njeno zunanjo vrednost — le države, ki so doživle popoln zlom svoje valute, so dale upnikom večje kvote kot bi odgovarjalo imenski vrednosti), se ni dalo pričakovati, da bo uspelo dobiti kaj več. Zato se bodo morali upniki zadovoljiti vsaj s to rešitvijo, ki jim da vsaj nekaj po tolikih letih čakanja. Drugače bi se to vprašanje zavleklo v nedogled in Bog ve, kdaj bi prišli do svojih terjatev. Zato moramo pozdraviti ta ukrep, ker bo to vprašanje vsaj prišlo z dnevnega reda.« K temu bi si dovolili pripomniti, da je to vprašanje najbrž prišlo v tek, ker so vlagatelji začeli vlagati tožbe proti državnemu zakladu. Tudi že...

To je višek. Dočim se ves svet zgraža radi uničenja Guernice po nemških bombah, piše »Slovenec«, da so rdeči sami razrušili mesto. »Rdeči«, pravi »Slovenec«, in gre za — katoliške Baski!

A. M. de Jong:

15

IZDAJA

Otroška leta Mereyntyjeja Geysena

»No, Mereyntyje, za hip stisni zobe,« je rekel nekoliko dobrodušneje, »da bom tvojo tačico lahko urno povil, potem te bo takoj manj bolela!... Torej le možko se drži, he!«

Mereyntyje je korajžno stisnil svoje bele zobčke, mirno je sedel in ni dal glasu od sebe, med tem ko je divji lovec trdo, toda spretno in zelo previdno povijal njegovo izvito nožico. Ko je bil gotov, je smeje se pogledal dečkov blede obrazek in ga pohvalil:

»Tako je prav... v resnici si se dobro držal, Mereyntyje! Gotovo čutiš sedaj že mnogo manj bolečin, ali ne?«

»Mnogo manj,« je vzdihnil Mereyntyje in hitro mu je zopet šinila kri v glavo, od ponosa, da ga je divji lovec tako pohvalil. Ta je med tem pobral svojo pipo, jo natlačil in prižgal. Potem pa se je brez besede vsedel na napol podrti stol in prisedel k mizi. Nemiren in še vedno začuden radi svojevrstnosti tega dogodka, je opazoval Mereyntyjeja in premišljeval, kaj naj bi počel z njim. Tiha sta sedela, motreč se, drug drugemu nasproti. Preteklo je že precej časa, tedaj je deček z medlim nasmeškom na ustnicah okrenil glavo in se začel zvedavo ozirati po sobi. Ali ti je bila tu čudovita šara! Vse čisto drugače, kot pri njem doma! Takoj si lahko opazil, da tu ni bilo matere, ki bi pospravljala navlako! Po vseh kotih, na očrnelih,

debelih tramovih je visela pajčevina. Stene najbrž niso bile pobeljene že najmanj kakšnih sto let, tako umazane so izgledale, vse onečedene od muh. Črne pikice so se zbirale v pravcate slike, tako da malih podob, ki so visele po stenah naokrog, ni bilo moč razločiti. Komaj, da se je sploh poznalo, da je na njih še nekaj natisnjeno!... Ako bi njegova stara mati to videla, želodec bi se ji obrnil, kakšne komedije je uganjala, samo ako so bile Mereyntyjejeve roke preveč umazane. Mereyntyjeju se je pa zdelo tu vendarle prijetno, v taki sobi vsaj ni bilo treba mnogo paziti... Pri postelji je visel strit in izsušen kropilnik, vendar pa brez zaprašene, blagoslovljene oljčne vejice, kot je visela nad njegovo posteljico v stranski sobi. Postelja ni bila postлана. Vse na njej je bilo razmetano. Rjuhi ni bilo nikjer. Groba, progasta žimnica podloga je visela čez posteljno stranico in skozi mnogotere luknje so štrleli šopi morske trave. V nekem kotu prislonejeni sta stali dve puški, vsenaokrog po tleh pa so ležali svitki sakov. Pred okni so visele, pritrjene z žebli, raztrgane, sivoblede katunaste cunje, ki so bile pač zelo malo podobne lepim zavesam, katere so zastirale okna materinega stanovanja. Razen mize, treh polomljenih stolov, zaboja za šoto, stare omare in še starejše mize s predalom ni bilo v izbi nobene sobne opreme. Niti križa ni bilo na steni, na omari so pač bili razloženi tulci lovskih patronov, zaman pa bi iskal kipec kakšnega svetnika ali svetnice... V sobi je zijala strašna praznina, izgledalo je brezupno, umazano in zanemarjeno in vendar... in vendar se je zdelo Mereyntyjeju zelo lepo. Ves zadovoljen se je razgledoval naokoli, dokler niso njegove oči obvisle na puškah; bila sta to edina predmeta, ki se jima je poznalo, da ju

lastnik te revščine res skrbno neguje, ker sta se naravnost svetili. Puškini kopiti sta se svetlikali temno; ena puška je bila dvocevka. Mereyntyje bi si ju bil rad поблиže ogledal, toda ni si upal vprašati... In tako se je zadovoljil s tem, da ju je od daleč motril; dve čudoviti stvari, ki bi mogli povedati kdo ve koliko pustolovščini... Lepi sta bili... čudoviti in veliko vredni, no, to se ve!...

Divji lovec je zrl na svojega malega gosta in ni mogel odvrniti oči od njega. V njegovih temnih, lenih možganih so se podile težke, nenavadne misli. V spomin si je priklical slike iz svoje lastne mladosti... Tak je bil najbrž nekoč tudi sam!... Tako majhen in naiven, ne da bi bil kaj vedel o svetu in resničnem človeškem življenju, tako odkrit, brez skrivnega poželenja in strasti, brez somorne togote, brez tistega nedoločnega občutka upora, ki je povzročil, da mu je bila kri lena in da so ga pekile oči. Vse to nepojmljivo, nebrzdano kipenje in valovanje njegove notranjosti, poželnije, nagoni, tako neskladni in nevarni, pa vendar se jim ni bilo mogoče zoperstavljati... Nič več se ni mogel spomniti. Svojo mladost je bil pozabil. Predstavljal si je, da je bil vedno tak, kot je bil sedaj. Njegovo okorno modrovanje je kalilo spomine njegovih otroških let, kakor tmurni oblaki zakrivajo čisto vodno gladino... in voda postane črna, neprozorna, motna, globoka, nevarnost obetajoča... In vendar je moral biti nekoč prav tak, na zunaj in na znotraj enak temu malemu človečku, na čigar obrazu je bilo mogoče čitati vsako misel, vsako izpremembo v čustvu in občutku, kot iz odprte knjige... Toda kako se je mogel tako izpremeniti, da niti samega sebe več ne pozna?... Tega res ni hotel, tudi sedaj ne...

(Dalje prihodnjik.)

Delavski pravni svetovalec

Prevzítne pravice (Sv. Miklavž)

Vprašanje: Pri meni stanuje prevzítkar, ki ima pravico do souporabe raznih prostorov, kot kleti, drvarnice itd. Nameravam povečati drvarnico. Ali bo imel prevzítkar tudi pravico do souporabe povečane drvarnice?

Odgovor: Če drvarnico povečate bo imel prevzítkar pravico do njene souporabe v dosedanjem obsegu. Njegove uporabne pravice se s tem ne morejo povečati.

Brezplačno stanovanje v tuji hiši (Meža)

Vprašanje: Pred par leti sem posodil nekemu znancu vsoto denarja. Ker mi zneska ni mogel vrniti, sva se dogovorila tako, da bom imel nekaj časa v njegovi hiši brezplačno stanovanje, s čemur bo dolg poravnal. Sedaj pa je moj znanec prodal hišo drugemu, ki mi je stanovanje odpovedal. Ali se bom moral izseliti?

Odgovor: Če ni Vaša stanovanjska pravica vknjižena, Vam lahko kupec hiše stanovanje odpove, ne glede na pogodbo, ki jo imate s prejšnjim lastnikom. Od prejšnjega lastnika pa lahko še vedno zahtevate povračilo izposojenega zneska odtodno ustrežajočega dela.

Posojilo (Pesje)

Vprašanje: Pred štirimi leti sem posodil nekemu Din 2000.—, ne da bi bile navzoče kake priče in ne da bi napravila pismeno pogodbo. Ali še lahko kljub temu tožim na plačilo zneska?

Odgovor: Tožite lahko, ker pa ni prič,

bo odvisen izid pravde od tega, ali bo sodišče verjelo več Vam ali tožencu.

Rubež delavske mezde (Studenci)

Vprašanje: Obsojen sem bil, da plačam nasprotniku večji znesek. Nasprotnik mi je zarubil mezdo in mi sedaj odteguje po Din 20 tedensko. Ali je k temu upravičen, ko sem nestalen delavec z urno mezdo, ki se mi izplačuje tedensko?

Odgovor: Ker ste nestalen delavec, Vaša mezda ni rubljiva po zakonu od 29. 4. 1873. Pojdite z ubožnim spričevalom ter izvršilnim dovolilom na sodišče in predlagajte tam, da se rubež ustavi na podlagi navedenega zakona.

Odtegotanje hranarine po delodajalcu (M. H. Bezena). Vaše vprašanje je preveč nejasno, da bi mogli nanj odgovoriti. Pojasnite zadevo podrobneje.

Nezgodna renta (Sv. Lovrenc n. P.)

Vprašanje: Pri delu sem se ponestrčil. Zdravljenje traja že okoli 10 tednov. Ali mi razen hranarine pripada tudi renta?

Odgovor: Renta Vam pripada od dneva, ko izjavi lečeči zdravnik, da je Vaše zdravljenje končano, na vsak način pa od začetka 11. tedna po utrpeli nezgodi. Renta se izplačuje, dokler traja nesposobnost za delo ali je delazmožnost vsled posledice nezgode zmanjšana. (t. 2. in 3. § 85 ZZZ).

Prodani panj

Vprašanje: Nekemu rudarju sem prodal čebelni panj. Ker mi noče plačati, bi ga

Zveza gospodarskih zadrug za Jugoslavijo r. z. z. o. z. v Ljubljani, vabi na

redni občni zbor,

ki se bo vršil v nedeljo, dne 6. junija 1937 ob 10. uri dopoldne v posvetovalnici »Delavske zbornice« na Miklošičevi cesti v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. poročilo načelstva o poslovanju in računskem zaključku za leto 1936;
3. proračun za leto 1937;
4. poročilo nadzorstva in sklepanje o razrešnici;
5. sklepanje o prispevkih v sanacijski fond po Uredbi o zaščiti kreditnih zadrug in njihovih zvez z dne 21. 11. 1933;
6. volitev predsednika, podpredsednika ter 5 do 9 članov načelstva, od teh zadnjih treh članov eksekutive;
7. volitev predsednika, podpredsednika ter pet do devet članov nadzorstva, od teh zadnjih dva v ožje nadzorstvo;
8. kratek referat o aktualni zadružni temi;
9. slučajnosti.

V Ljubljani, dne 5. maja 1937.

Načelstvo Zveze gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani r. z. z. o. z.

PS: Eventuelni predlogi se imajo izro-

rad tožil, pa ne vem, ali bom uspel s tožbo, ko rudarska mezda ni rubljiva. Kaj naj ukrenem?

Odgovor: Če dotični rudar nima ničesar drugega razen svoje mezde, se Vam lahko zgodi, da bode te morali nositi tudi stroške Vašega odvetnika, tudi če bode pravdo dobili, ker mezde ne bode mogli nasprotniku zarubiti. Zato poskusite morda tožiti kar na sodišču, da imate manj stroškov. — Najbolje pa je, če poskušate še enkrat mirnim potom doseči plačilo.

čiti načelstvu Zveze najkasneje do 23. maja t. l.

Opomba: Stroške za delegate nosi vsaka zadruga sama. Pri odhodu naj vsakdo kupi cel vozni listek in da žigosati velesojmsko legitimacijo pri postajni blagajni. Posestnik prejme na velesojmu v legitimacijo potrdilo, da je razstavo obiskal. Pri odhodu se legitimacija ponovno žigosa na ljubljanskem kolodvoru, nakar postane železniški vozni listek veljaven za brezplačen povratek. Legitimacije ljubljanskega velesojma se dobe pri potovalnih pisarnah za ceno kot običajno.

Čevlje, usnje
in čevljarske
potrebščine
dobite

najceneje
v trgovini

Anton Štefe
Kranj (pod mestom)

ANTON HOFBAUER

trgovina z usnjem, čevlj., potrebščinami in vsem v to stroko spadajočim orodjem

CELJE, Gosposka ulica št. 6

se priporoča vsemu delavstvu.

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

r. z. z. o. z. v Prevaljah.

Poštni predal št. 3.

Telefon interurban št. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.

Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadružnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo Din 100.—.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupajte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najceneje pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se

SPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom I.Z.O.Z.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaska c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Kupujem odpadke železa, kovine, litine in vsakovrstne železne stroje. Plačujem po najvišjih dnevnih cenah.

JUSTIN GUSTINČIČ - MARIBOR
Tattenbachova ul.

Naš ponos

Zavrgli smo stare stroje, a s pomočjo novih, najmodernejših izdelujemo tako obutev, da moremo bodisi v kvaliteti ali v izdelavi tekmovati z ameriškimi proizvodi. Naše trgovine so založene z novo vrsto moških polčevljev — original „GOODYEAR“, h katerim je priloženo kopito, nova LORD kremaflanelasta krpa za čiščenje in vezalke. To vse dobite za ceno

DIN 199'—

Obiščite našo prodajalno in pome-rite si naše zadnje modele! Neutrudljivo delamo na tem, da izpopolnjujemo našo proizvodnjo in tako moremo zadovoljiti najboljšega gospoda z najfinejšim okusom.

Bata

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Oslak v Mariboru.